

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 10355/2022
11.05.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Мирјане Андријашевић и Гордане Комненић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., коју заступа пуномоћник Гордана Нешић Ћетковић, адвокат из ..., против тужене ББ из ..., коју заступа пуномоћник Војислав Сележан, адвокат из ..., ради дуга, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6638/21 од 13.04.2022. године, у седници већа одржаној 11.05.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДЕЛИМИЧНО СЕ ОДБИЈА, као неоснована, ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6638/21 од 13.04.2022. године у делу става првог изреке, којим је потврђена пресуда Вишег суда у Београду П 1902/17 од 18.06.2021. године у ставу петом и шестом изреке (којима је одбијен тужбени захтев за исплату 1/2 остварене добити за период од 25.09.1998. године до 31.12.2001. године и за период 2002. – 2006. година) и у делу става другог изреке којим је преиначена првостепена пресуда у ставу првом изреке (одбијен тужбени захтев за враћање оснивачког улога), као и у ставу четвртом изреке.

УСВАЈА СЕ ревизија тужиле и **ПРЕИНАЧУЈЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж 6638/21 од 13.04.2022. године у делу става другог изреке којим је преиначена пресуда Вишег суда у Београду П 1902/17 од 18.06.2021. године у ставу четвртом изреке, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена ББ из ... да тужили АА из ..., на име 1/2 остварене добити лабораторије „ВВ“ за период од 25.09.1998. године до 04.09.2001. године исплати износ од још 8.192.229,81 динар, са законском затезном каматом почев од 01.01.2002. године до исплате, у року од 15 дана по пријему пресуде.

У преосталом делу ревизија тужиле се **ОДБАЦУЈЕ**, као недозвољена.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима поступка из става трећег изреке пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6638/21 од 13.04.2022. године, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужена да тужили накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.302.750,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате, у року од 15 дана по пријему пресуде.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиљи накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 136.500,00 динара, у року од 15 дана по пријему пресуде.

ОДБИЈА СЕ, као неоснован, захтев тужене за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 1902/17 од 18.06.2021. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена ББ из ..., да тужиљи АА из ..., на име оснивачког улога по основу уговора о заједничком улагању и раду исплати износ од 12.500 евра са домицилном каматом почев од 01.01.2002. године, све у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљи исплати износ од 686.165,99 динара, са законском затезном каматом почев од 04.09.2001. године до исплате, на име вредности лабораторијске опреме. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље у делу којим је тражено да суд обавезе тужену да јој на име вредности лабораторијске опреме исплати износ од још 762.352.495 динара са законском затезном каматом од 04.09.2001. године до исплате, као неоснован. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име 1/2 остварене добити лабораторије „ВВ“ за период почев од 25.09.1998. године до 04.09.2001. године, исплати износ од 8.262.975,21 динар са законском затезном каматом почев од 01.01.2002. године до исплате. Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље у делу којим је тражила да суд обавезе тужену да јој на име 1/2 остварене добити лабораторије „ВВ“ од 25.09.1998. године до 31.12.2001. године, исплати износ од још 6.309.932,79 динара, са законском затезном каматом од 01.01.2002. године до исплате. Ставом шестим изреке, одбијен је захтев тужиље у делу којим је тражено да суд обавезе тужену да јој на име половине остварене добити лабораторије „ВВ“ исплати износ од 929.848,00 динара у појединачним годишњим износима ближе наведеним у изреци пресуде са законском затезном каматом од дана доспећа до исплате, на сваки појединачни годишњи износ, као неоснован. Ставом седмим изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 3.016.460,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 6638/21 од 13.04.2022. године, ставом првим изреке, потврђена је пресуда Вишег суда у Београду П 1902/17 од 18.06.2021. године, у ставу другом изреке, делу става четвртог изреке којим је обавезана тужена да тужиљи на име половине остварене добити лабораторије „ВВ“ исплати износ од 70.745,40 динара, са законском затезном каматом почев од 01.01.2002. године до исплате и у ставу петом и шестом изреке и у том делу жалбе тужиље и тужене су одбијене, као неосноване. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужена да тужиљи на име оснивачког улога по уговору о заједничком улагању и раду исплати износ од 12.500 евра са домицилном каматом почев од 01.01.2002. године до исплате у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан исплате, у ставу трећем изреке, тако што је усвојен тужбени захтев тужиље и обавезана тужена да јој на име вредности лабораторијске опреме исплати износ од још 762.352,49 динара, са законском затезном каматом од 04.09.2001. године до исплате и у преосталом делу

става четвртог изреке, тако што је одбијен, као неоснован, тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужена да тужилји на име половине остварене добити лабораторије „ВВ“ за период од 25.09.1998. до 04.09.2001. године, исплати износ од још 8.192.229,81 динара са законском затезном каматом почев од 01.01.2002. године до исплате. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу седмом изреке првостепене пресуде тако што је обавезана тужена да тужилји накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.999.000,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијени су, као неосновани, захтеви парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилја је благовремено изјавила ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Тужена је поднела одговор на ревизију.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“ 72/11 ... 10/23), па је утврдио да је ревизија тужиље делимично основана, а делимично недозвољена.

У првостепеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. У поступку није дошло до погрешне примене или до пропуста у примени било које одредбе Закона о парничном поступку, па није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку на коју се наводима ревизије указује.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су 25.09.1998. године закључиле уговор о заједничком улагању и раду којим су се сагласиле да оснују биохемијску лабораторију под називом „ВВ“ са седиштем у ... у улици ... број ..., да након оснивања и регистрације лабораторије заједно раде – пружају услуге грађанима, а да ће свака од њих учествовати са 50% у трошковима набавке опреме, закупа или куповине пословног простора, трошковима одржавања и свим осталим трошковима везаним за пословање лабораторије. До дана закључења уговора обе уговорне стране су уложиле по 25.000 ДМ у набавку опреме, закуп и опремање пословног простора и набавку потрошног материјала. Уговорено је да ће чист приход који се формира по одбитку свих трошкова пословања лабораторије, укључујући пореске и друге фискалне обавезе, обе уговорне стране делити по пола, односно сваком ће припасти по 50% чистог прихода. Уговор је закључен на неодређено време, с тим што је уговорено да се може раскинути сагласном изјавом воље обе уговорне стране. У случају једностраног раскида уговора утврђен је отказни рок у трајању од 30 дана, с тим да се вредност опреме и потрошног материјала утврди на дан раскида, као и обавезе обе уговорне стране, при чему у процену вредности опреме не улазе апарати који су добијени бесплатно при набавци реагенса за које ће се ти апарати користити, а на све што није уговором утврђено примењиваће се одредбе Закона о облигационим односима.

Неспорно је да су обе парничне странке уложиле по 25.000 ДМ у оснивање наведене лабораторије, од којих средстава су купиле потребну опрему и подмириле

неопходне трошкове. Дана 01.10.1998. године лабораторија је регистрована на име тужене, као предузетнице, која је по струци фармацеут, а тужила, као лаборант - медицински техничар, била је запослена у лабораторији на неодређено време, на основу уговора о раду закљученог 28.09.1998. године са туженом. Због несугласица које су настале између парничних странака, узроковане највише нестанком 3.000 ДМ које је тужена оставила у лабораторији и за које је сматрала да их је тужила присвојила, тужена је тужили доставила изјаву о једностраном раскиду уговора 04.08.2001. године, и решење о престанку радног односа тужиле. Пресудом Окружног суда у Београду Гж1 2218/05 од 14.06.2006. године, преиначена је делимична пресуда Првог општинског суда у Београду П 2151/2003 од 12.10.2004. године, у ставу првом изреке, и усвојен тужбени захтев тужиле, те је поништено решење од 04.08.2001. године као незаконито, уз обавезу враћања тужиле на рад.

У току рада лабораторије тужила није имала увид у пословање лабораторије јер није имала овлашћење за коришћење рачуна лабораторије, али је имала увид у протоколе који су сачињавани у лабораторији и незванични протоколи су се налазили код ње, пошто их је према инструкцијама тужене држала у својој кући. Добит до одласка тужиле из лабораторије нису делиле, већ су сав новац улагале у куповину опреме и реагенаса. Лабораторија је била регистрована као паушални обвезник пореза. Уговор је раскинут 04.09.2001. године, имајући у виду изјаву тужене и отказни рок од 30 дана који је предвиђен уговором о заједничком улагању и раду.

Имајући у виду овако утврђено чињенично стање, првостепени суд је закључио да је намера парничних странака била да закључе уговор о ортаклуку који је регулисан одредбама параграфа 723. до 758. Српског грађанског законика из 1844. године, који се примењује на основу Закона о неважности правних прописа донетих пре 06.04.1941. године и за време непријатељске окупације („Сл. лист ФНРЈ“ број 86/46, 105/46 и 96/47). Вештачењем је утврђена вредност лабораторијске опреме на дан раскида уговора, као и висина остварене добити у периоду од закључења до раскида наведеног уговора, као и у периоду од 2002. до 2006. године, када је лабораторија престала са радом.

Првостепени суд је закључио да је тужена у обавези да тужили врати њен оснивачки улог у износу од 12.500 евра са домицилном каматом од 01.01.2002. године до исплате, јер је уговор раскинут једнострано, а у смислу параграфа 739. Српског грађанског законика, члана 7. уговора и члана 277. Закона о облигационим односима. Процењену вредност лабораторијске опреме на дан истека отказног рока (04.09.2021. године) првостепени суд је умањио за оснивачки улог тужене и тужиле, а затим је половину тако утврђене вредности и опреме досудио тужили са законском затезном каматом почев од 04.09.2001. године, док је за веће тражење, а за разлику од досуђеног износа до половине процењене вредности опреме тужбени захтев одбио. Одлучујући о исплати висине остварене добити првостепени суд је обавезао тужену да тужили исплати половину утврђене висине добити према евиденцији вођеној у радним свескама тужиле, док је тужбени захтев за добит после раскида уговора до престанка рада лабораторије одбио, као неоснован.

Другостепени суд је прихватио становиште првостепеног суда да је неоснован тужбени захтев којим је тужила тражила половину добити остварене радом наведене лабораторије након раскида уговора до коначног престанка рада лабораторије, али је

оценио да тужила туженој треба да исплати целокупну половину вредности лабораторијске опреме, при чему је одбио тужбени захтев за враћање оснивачког улога, као и да тужена тужили треба да исплати половину остварене добити лабораторије према подацима Републичке управе јавних прихода, а не према евиденцији из радних свезака које су се налазиле код тужиле.

Правилно је другостепени суд применио материјално право када је преиначио првостепену пресуду и одбио захтев тужиле за враћање оснивачког удела, при чему је обавезао тужену да тужили исплати целокупни износ половине вредности лабораторијске опреме и за такву одлуку је дао довољне и јасне разлоге, које прихвата и Врховни суд.

Неосновано се ревизијом указује да уговор о заједничком улагању и раду који су закључиле тужила и тужена није раскинут, јер није испоштована форма за раскид уговора о ортаклуку, као и да нема разлога за примену одредби Закона о облигационим односима, којима је прописано неиспуњење обавезе као разлог за раскид уговора. Уговор који су странке закључиле има елементе уговора о ортаклуку, а чланом 7. тог уговора странке су предвиделе могућност једностраног раскида уговора са отказним роком у трајању од 30 дана, и последицама раскида уговора. Тужена је доставила тужили изјаву о једностраном раскиду уговора, а неиспуњење обавезе из овог уговора се огледа у томе што, како је у току поступка утврђено, тужена тужили није исплаћивала 50% остварене добити, како је уговорено чланом 5. уговора. Као последицу једностраног раскида уговора уговорне стране су превиделе само вредност враћања опреме и потрошног материјала утврђене на дан раскида уговора, па се неосновано у ревизији указује да тужена тужили треба да врати и оснивачки улог и половину вредности опреме. Правилно је другостепени суд закључио да је вредност оснивачког улога уложена у набавку опреме и материјала потребног за рад лабораторије, па би, како се то основано у одговору на ревизију указује, враћањем и оснивачког улога и вредности половине опреме и материјала тужили било враћен улог два пута. Према томе, правилно је обавезана тужена да тужили врати само половину вредности лабораторијске опреме и потрошног материјала утврђену на дан раскида уговора, али не и оснивачки улог.

Супротно наводима ревизије, тужила је у раду лабораторије учествовала до раскида уговора, па нема право на остварену добит након раскида уговора, без обзира што је и у том периоду коришћена лабораторијска опрема набављена од њеног оснивачког удела, с обзиром да је тужена обавезана да тужили врати половину вредности лабораторијске опреме утврђене на дан раскида уговора.

Међутим, основано се у ревизији указује да је првостепени суд погрешно применио материјално право када је обавезао тужену да тужили исплати половину остварене добити на основу података Републичке управе јавних прихода, при чињеници да су вођене „дупле књиге“, да је званична евиденција о пословању била уписивана у радне свеске које су се налазиле код тужиле (према наводу тужене). Лабораторија „ВВ“ је била паушални обвезник пореза, због чега се права остварена добит не може утврдити на основу података о плаћеном порезу Републичке управе јавних прихода, већ је правилно првостепени суд утврдио висину остварене добити у периоду од оснивања – почетка рада лабораторије до раскида уговора према радним свескама у које је уписивана и вођена евиденција о оствареним приходима

лабораторије, па је тужена, у смислу закљученог уговора са тужиљом, дужна да јој исплати тако утврђену половину вредности оствареног прихода лабораторије. Зато је ревизија тужиље делимично усвојена и одлучено као у ставу другом изреке.

Врховни суд је ценио и остале наводе ревизије којима се не доводи у сумњу правилност побијане пресуде, у наведеном делу, због чега ти наводи нису посебно образложени.

У преосталом делу ревизија тужиље је недозвољена, јер је изјављена против дела другостепене пресуде у коме је тужиља успела у спору (потврђена је првостепена пресуда у ставу другом и у делу става четвртог изреке првостепене пресуде којим је тужена обавезана да тужиљи исплати одређени износ на име вредности лабораторијске опреме и дела остварене добити, као и у делу којим је првостепена пресуда преиначена и обавезана тужена да тужиљи исплати у целини половину вредности лабораторијске опреме), због чега је одлучено као у ставу трећем изреке.

Укупна вредност предмета спора је 18.421.033,235 динара, а тужиља је успела у спору са износом од 9.711.493,695 динара, што представља половину тужбеног захтева, па тужиљи припадају трошкови поступка сразмерно успеху у спору, али само они који су били нужни за вођење парнице, и то за састав тужбе и 4 образложена поднеска у износу од по 37.500,00 динара, заступање од стане адвоката на 36 одржаних рочишта у износу од по 39.000,00 динара, на 30 неодржаних рочишта у износу од по 20.250,00 динара, за састав жалбе у износу од 37.500,00 динара, за трошкове вештачења у износу од 87.000,00 динара, судске таксе на тужбу и одлуку у износу од по 97.500,00 динара, укупно 2.518.500,00 динара, у смислу чланова 153., 154. и 163. Закона о парничном поступку, важеће Адвокатске тарифе и Таксене тарифе из Закона о судским таксама. Половина тог износа (без вештачења) је 1.215.750,00 динара, а са трошковима вештачења од 87.000,00 динара укупно 1.302.750,00 динара, колико тужена треба тужиљи да плати, са припадајућом законском затезном каматом.

Тужиља је делимично успела у ревизијском поступку, због чега је тужена обавезана да тужиљи исплати трошкове тог поступка, и то за састав ревизије у износу од 78.000,00 динара, на име таксе на ревизију у износу од 97.500,00 динара и таксе на одлуку о ревизији у износу од 97.500,00 динара, укупно 273.000,00 динара, а половина тог износа је 136.500,00 динара, све у смислу Адвокатске тарифе и Таксене тарифе.

Састав одговора на ревизију није био нужна радња у поступку одлучивања о ревизији па тужена нема право на трошкове тог поступка, које је тражила и определила у одговору на ревизију, у смислу чланова 153. и 154. ЗПП.

Из наведених разлога одлучено је као у изреци пресуде, на основу члана 414. став 1, члана 416. став 1, члана 413. и члана 165. Закона о парничном поступку.

**Председник већа - судија
Весна Субић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић